

Førsteforfatter og skuespiller illustrerer gjennomførbare intervensjoner for tannbehandlingsangst i tannklinikken. Foto: Fredrik Haugen Pedersen (DOF, Oslo).

KLINISK HOVEDBUDSKAP

Tannbehandlingsangst kan behandles effektivt av allmennpraktiserende tannleger som har formell kompetanse i evidensbaserte behandlingsmetoder. En førstelinjebehandling av pasienter med tannbehandlingsangst vil gi økt behandlingstilgang og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser og kan være et betydningsfullt supplement til eksisterende tverrfaglige TOO-ordning.

FORFATTERE

Mariann Saanum Hauge, Det odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo. ORCID: 0000-0001-7237-4309

Bent Schøgren Storå, Tannhelsetjenesten i Agder, Kristiansand. ORCID: 0000-0002-2125-0899

Tiril Willumsen, Det odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo. ORCID: 0000-0002-3503-3158

Korresponderende forfatter: Mariann Saanum Hauge, Det odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo, Geitmyrsveien 69/71, 0455 Oslo. E-post: marshau@odont.uio.no

Akseptert for publisering 28.04.2024

Artikkelen er fagfelleurdert

Artikkelen siteres som:
Hauge MS, Storå BS, Willumsen T. En tannlege alene kunne behandle tannbehandlingsangst ved to metoder uten negativ påvirkning på den mentale helsen. *Nor Tannlegeforen Tid.* 2024; 134: 618-9.

En tannlege alene kunne behandle tannbehandlingsangst ved to metoder uten negativ påvirkning på den mentale helsen

Originalartikkel

«Changes in symptoms of anxiety, depression, and PTSD in an RCT-study of dentist-administered treatment of dental anxiety» er en åpent tilgjengelig artikkel i *BMC Oral Health* (<https://doi.org/10.1186/s12903-023-03061-4>). Artikkelen beskriver en utprøvede behandling utført i en privat tannklinik lokalisert i Mandal som inkluderte 96 studiedeltakere randomisert til to ulike metoder for behandling av tannbehandlingsangst. Intervensjonsgruppen mottok manualbasert tannlegeadministrert kognitiv atferdsterapi (D-CBT) mens kontrollgruppen fikk premedisinering med midazolam kombinert med kommunikasjonsmetoden «4 gode vaner». Begge metoder viste god effekt (1, 2). Etter avsluttet studie ønsket flertallet videre ordinær tannbehandling, mens 1/3 foretrakk henvisning til tverrfaglig behandling i TOO. Det ble ikke funnet økning i symptomtrykk i form av depresjon, angst eller PTSD under behandlingsperioden, ei heller ett år etter gjennomført behandling. Tvert imot ble det observert en signifikant nedgang i generelle angstsymptomer.

Klinisk problemstilling

Tannbehandlingsangst har høy prevalens (3), og er derved et vanlig funn blant pasienter som møter opp til behandling i allmenn tannlegepraksis (4). Rammede pasienter kan ende opp med svært redusert oral helse; især når antall år med unngåelse for behandling blir mange (5). I Norge har vi fått et offentlig tilbud til denne pasientgruppen i TOO-ordningen, men lange ventelister (6) viser at det er behov for et bredere og mer tilgjengelig behandlingstilbud. Samtidig vet vi fra studier at kanskje ikke alle i målgruppen trenger et så spesialisert og derved ressurskrevende tilbud som det tverrfaglig behandling i TOO representerer (1, 2).

Beste kliniske praksis eller forståelse

Etablert beste praksis for behandling av tannbehandlingsangst er per idag kognitiv atferdsterapi, oftest levert av et team som består av psykolog og tannhelsearbeidere sammen (7). Dette er utgangspunktet for behandlingen som tilbys via TOO-ordningen som del av en spesialisert tverrfaglig tjeneste. For behandling av tannbehandlingsangst i allmennpraksis er situasjonen annerledes. Det brukes mange ulike metoder som kan variere etter pasientkarakte-

ristika, angstnivå og klinisk situasjon, men det finnes ikke etablerte retningslinjer for behandling (8). Det finnes altså per i dag en utbygd spesialisttjeneste for pasientgruppen, men det mangler et evidensbasert tilbud i primær tannhelsetjeneste.

Funn og relevans

Kostnadsfri angstbehandling hos allmenntannlege gjorde flertallet av pasientene i studien i stand til å motta tiltrengt tannbehandling og ga ingen negative sideeffekter. Dette åpner for en første- og andrelinjemodell, hvor pasientgruppen tilbys behandling for tannbehandlingsangst hos allmennpraktiserende tannlege med formell kompetanse i evidensbaserte behandlingsmetoder som førstelinje. En Helfo-takst for behandling av tannbehandlingsangst utført i allmennpraksis av tannleger med nødvendig kompetanse vil øke behandlingstilgjengeligheten for pasientene som trenger det. Behandling i tverrfaglig team i TOO-ordningen vil som andrelinjetjeneste være tilgjengelig for pasienter med komplekse behov. En slik modell vil gi økt behandlingstilgang og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser og forventelig ha potensiale til å bedre den orale helsen hos mennesker med høy angst for tannbehandling

REFERANSER

1. Hauge MS, Stora B, Vassend O, Hoffart A, Willumsen T. Dentist-administered cognitive behavioural therapy versus four habits/midazolam: An RCT study of dental anxiety treatment in primary dental care. *Eur J Oral Sci.* 2021; 129: e12794. <https://doi.org/10.1111/eos.12794>
2. Hauge MS, Stora B, Willumsen T. Dental anxiety treatment by a dentist in primary care: A 1-year follow-up study. *Eur J Oral Sci.* 2022; 130: e12872. <https://doi.org/10.1111/eos.12872>
3. Strom K, Skaare AB, Willumsen T. Dental anxiety in 18-year-old Norwegians in 1996 and 2016. *Acta Odontol Scand.* 2020; 78: 13-19. <https://doi.org/10.1080/00016357.2019.1637933>
4. Heyman RE, Slep AM, White-Ajmani M, Bulling L, Zickgraf HF, Franklin ME, et al. Dental Fear and Avoidance in Treatment Seekers at a Large, Urban Dental Clinic. *Oral Health Prev Dent.* 2016; 14: 315-320. <https://doi.org/10.3290/j.ohpd.a36468>
5. Heidari E, Andiappan M, Banerjee A, Newton JT. The oral health of individuals with dental phobia: a multivariate analysis of the Adult Dental Health Survey, 2009. *Br Dent J.* 2017; 222: 595-604. <https://doi.org/10.1038/sj.bdj.2017.361>
6. Helsedirektoratet. Evaluering av tannhelsetilbud til personer utsatt for tortur og overgrep og personer med odontofobi («TOO-tilbudet») – Rapport fra PwC. 2021. URL: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/evaluering-av-tannhelsetilbud-til-personer-utsatt-for-tortur-og-overgrep-og-personer-med-odontofobi-too-tilbudet-rapport-fra-pwc>
7. Wide U, Hakeberg M. Treatment of Dental Anxiety and Phobia-Diagnostic Criteria and Conceptual Model of Behavioural Treatment. *Dent J (Basel).* 2021; 9: 153. <https://doi.org/10.3390/dj9120153>
8. Hoffmann B, Erwood K, Ncomanzi S, Fischer V, O'Brien D, Lee A. Management strategies for adult patients with dental anxiety in the dental clinic: a systematic review. *Aust Dent J.* 2022; 67: S3-S13. <https://doi.org/10.1111/adj.12926>